

H. Oravcová: Rodičům chybí dovednosti

Pomáhat rodinám je hlavním cílem Hany Oravcové společně se svými kolegyněmi ze Sociální asistence a poradenství organizace STŘED. Oravcová odpovídala na otázky Třebíčských novin.

■ Antonín Zvěřina

Tak tedy, o jakou službu se jedná?

Služba se jmenuje Sociální asistence a poradenství. Je určená rodinám, které se ocitly v nějaké složité, těžké životní situaci, kterou nezvládnou sami řešit. Je to bezplatná terénní služba.

Škála problémových situací je poměrně veliká. Část rodin, s nimiž pracujeme, jsou rodiny sociálně slabé. Mají problémy jednak finanční, většinou jsou zadlužené nebo mají nedostatečný příjem, protože jsou rodiče nezaměstnaní.

Často žijí v nevyhovujících podmínkách. Rodičům chybí základní dovednosti pro fungování v životě, často jsou to lidé, kteří dětství prožili například v dětských domovech a kteří nemají návyky z běžných rodin. Učíme je základní činnosti, jako je úklid, vaření, vyřizování záležitostí na úřadech, hospodaření s financemi apod.

Část rodičů řeší výchovné problémy, chybí jim rodičovské dovednosti, schopnost s dětmi komunikovat, motivovat je, učit se s nimi, dávat jim hranice. Část naší klientely tvoří rodiny v krizových situacích a také rodiny rozpadající se. Tady rodičům pomáháme překonat partnerský konflikt tak, aby dokázali naplnit svou rodičovskou roli, a rozpadem rodiny děti pokud možno netrpěly.

Jak se o těchto rodinách dozvídáte?

Nejčastěji nám je doporučí sociální odbor, část přichází z jiných institucí, doporučí nám je škola, školka apod. Někteří klienti se hlásí sami. Někde se o službě dozvěděli a hodlají ji využít. Řeknou si o ní třeba mezi sebou.

Jak dlouho s nimi spolupracujete?

Záleží na problému, který řešíme. Průměrně trvá spolupráce asi půl roku, ale máme i rodiny dlouhodobě. Jindy stačí jen poradit a rodina už vše další zvládne sama.

Co všechno jste schopni pro rodiny zajistit?

Spolupráce je postavená na tom, aby klienti dokázali postupně věci řešit sami. Když neumí vést domácnost, neumí pečovat o dítě, musí se to naučit. Podstatou je nácvič dovedností v dané problematice.

Pokud se jedná o finanční problém, pomůžeme jim vytvořit finanční plán hospodaření, naučíme je s penězi zacházet. Rozhodně nenabízíme finanční pomoc.

Do jisté míry můžeme řešit i dlouhodobou problematiku, ale více zde spolupracujeme s občanskou poradnou. Rodičům můžeme pomoci zkompletovat potřebné dokumenty,

HANA ORAVCOVÁ.

Foto: Antonín Zvěřina

kteří potřebují i insolvenční doložit. Také jim pomáháme, když neumí zařizovat běžné záležitosti na úřadech, bojí se nebo tomu nerozumí. Jsme schopni je doprovázet a tyto náležitosti je naučit. Cílem je, aby si uměli například vyřídit všechny dávky, na něž mají nárok, nebo třeba potřebné listiny, jako rodný list, občanku apod.

Spolupracujete s jinými institucemi?

Tato služba spoluprací vyloženě vyžaduje. Primárně spolupracujeme se sociálním odborem, dále se všemi, kteří se zaměřují na rodinu - se školami či školkami, odbornými školskými zařízeními, s psychology, pediatry, ale také s dalšími sociálními službami.

Pokud zjistíme, že by klient potřeboval pomoc, kterou my nedokážeme poskytnout, odkážeme ho na další instituce.

S jakým se setkáváte přístupem u klientů?

Motivace klientů je různá. Většinou chtějí svou situaci změnit, někdy je musíme přesvědčit, že je v jejich zájmu, aby službu využili. Je opravdu mizivé procento těch, kteří se rozhodnou, že žádnou pomoc nechtějí.

Máme také rodiny, které spolupracovat chtějí, rodiče se velmi snaží, ale narážejí na své limity. S takovými rodinami spolupracujeme většinou dlouhodobě, opakovaně. V jejich

případě je dobrým výsledkem i to, že se situace nezhorší.

Takže se k nim po nějaké době vracíte?

Většinou se snažíme uzavřít zakázku s konkrétním malým cílem. Po jeho splnění na nějakou dobu spolupráci přeručíme a umožníme klientům, aby zkusili fungovat samostatně bez naší pomoci. Spolupráci pak v případě potřeby obnovujeme, ale opět s novým cílem. Nebylo by ani pro nás, ani pro klienty motivační, kdybychom jim pomáhali třeba pět let, aniž by docházelo k nějakým posunům a změnám, byť často malým.

Staráte se i o neúplné rodiny?

Máme takové případy. Jde o matky samoživitelky nebo matky, jejichž partner s rodinou žije jen občas. Nebo matky, které skončí v azylovém domě. A máme i otce, kteří se starají o děti.

Poskytujeme také pomoc rozvedeným rodičům, kdy asistujeme u kontaktu mezi dětmi a jedním z rodičů. Podobně poskytujeme asistenci i u pěstounských rodin, kde se s dítětem potkává biologický rodič. Součástí této práce je příprava rodičů a dětí na kontakt, psychická podpora a nácvič dovedností v komunikaci mezi rodiči a dětmi.

Do jakého věku dětí službu poskytujete?

Původně jsme službu poskytovali

rodinám s dětmi do 18 let, ale rozšířili jsme jí až do 26 let věku dětí. Také jsme posunuli věkovou hranici dospělých, protože se nám často stávalo, že se na nás obracely rodiny, v nichž se na výchově podíleli prarodiče.

Spolupracujete s azylovým domem pro rodiče s dětmi?

Ano, míváme tam klienty. Stává se, že náš klient neudrží bydlení nebo ho z nějakého důvodu ztratí a dostane se do azylového domu. Pak mu poskytujeme samozřejmě službu i v jeho novém dočasném domově ve spolupráci s pracovníky azylového zařízení. Nebo naopak klient azylového domu přechází do normálního bydlení a potřebuje podporu, kterou mu zase můžeme poskytnout my.

Jak velký máte rajón?

Máme dojezdnost padesát kilometrů od střediska. Ta jsou dvě, v Třebíči a v Moravských Budějovicích. Působíme tedy v rámci Kraje Vysočina, kde máme službu registrovanou

Znamená to, že za každým klientem dojíždíte?

Ano. Jsme terénní služba, takže skutečně do rodin jezdíme. Má to své výhody i nevýhody. Výhodou je, že vidíme klienta v jeho prostředí. Pak se nebojí a chová se přirozeně. Umožňuje to navázat důvěru a získat zároveň představu, jak to v rodině vypadá. V ambulanci nám klient může vyprávět cokoli, ale terén nám umožní vidět vše opravdu v reálu.

Na druhou stranu v ambulanci máme na práci s klientem klid. Když přijedeme do terénu a v bytě je třeba pět dětí, které rodiče těžko zvládají, dožadují se pozornosti, překřikují se, zlobí, je práce s klienty náročná. Snažíme se rodičům časově přizpůsobovat a využíváme dobu, kdy jsou děti ve škole. Někdy ale potřebujeme vědět, jak rodiče fungují i s dětmi, takže se takovým situacím nevyhneme.

Musíte třeba reagovat na nálady klientů?

Určitě se nám to stane. Někdy třeba vnímáme, že jsou rodiče ve stresu a že je za tím nějaký průšvih, o kterém se bojí mluvit. Na to všechno musíme umět individuálně reagovat.

Takže poznáte, co se v rodině děje?

Patří k naší práci, abychom to pokud možno poznali. Snažíme se s kolegyněmi rozvíjet dovednosti v práci s rodinou, ať už je to vedení rozhovoru anebo třeba mapování potřeb klientů nebo citlivost na různé sociálně - patologické jevy.

Vozíte je i po úřadech?

Na úřady je nevozíme, ale doprovázíme je, když potřebují naši podporu a pomoc při jednání na úřadech.

Když uvidíte klienta poprvé, odhadnete, co je to zač?

Částečně ano, ale důležité je pak stejně s tím člověkem pracovat a důkladně zmapovat jeho situaci a potřeby. Každý z nich je jedinečný.